

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Negyedévre 1 frt 25 kr.
Félévre 2 „ 50 „
Egész évre 5 „ — „

Megjelenik minden szerdán
és szombaton.

Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket felvesz s rendkívül
olcsó áron közöl a kiadóhivatal.

SZABADSÁG

SZERKESZTŐSÉG

és

KIADÓHIVATAL:

Széchenyi-u. 45. sz.
a Wagner és Széleányi (ez-
előtt Gedeon és Tsa) nyom-
dája. Ide küldendők a lap
szellemi részét illető köz-
lemények, valamint az
előfizetési díjak, hirté-
tések, nyiltterek és rek-
lamációk.

POLITIKAI LAP. A MISKOLCZI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT KÖZLÖNYE.

Egyes példányok Groszman J. antiquar-üzletében, Falkenstein S. dohánytözsdéjében, Hesz Jenő, Gubás F., Groszmann J. és Nagy Lajos fűszerkereskedésében kapható.

Gariboldi.

Nagy-Szebenben *Wasserthal* százados
Gariboldi főhadnagyot — nejével találván
— megölte.

A „Budapesti Napló“ erről a szenzá-
ciós esetről legközelebb tárczát közölt,
melyből nagyon is kibüzlük a fővárosi
erkölcs. Az illető tárczairó a filozófiát
veszi elő, hogy bizonyítsa, miszerint
a szebeni esetben *csakis a nő a bűnös*
Gariboldi ur pedig ártatlan és áldozat.
A férj, a szegény megcsalt férj? — hát
az a tárczairó szerint olyan *pózozó hős*,
a ki, mint a czirkuszbéli akrobaták, a
közönség borzongó bámulatára számítva
követi el a gyilkosságot. Ezeket olvasva,
arra gondolunk, hogy vajjon *Othello* is
nem volt-e *pózozó hős*, a ki arra *számi-*
tott, hogy gyilkolását majd a színpadon
szenzációt szerető szabó-legények előtt
előadják?

Mi itt a vidéken másképp fogjuk fel
a dolgot, mint *Feszl Géza* ur a főváros-
ban. Nem terítjük reá az áll filozófia
nagyon is bő köpenyét a bűnös férfiúra,
a ki utóvégre is *büntársa* volt a szeren-
csétlen asszonynak. Ezt az eseményt
nem az egyik bűnös fél javára kieszelt
filozófia szemüvegén kell nézni. De meg
kell vizsgálnunk az esemény *erkölcsi*
oldalát is. Mert felmentésünkre csak
akkor számíthat *Gariboldi* ur, ha tettei
kiállják az erkölcs kritikáját. Ez azon-
ban nem zárja ki azt, hogy jobban ne
szánjuk a szerencsétlen embert, mint
Feszl ur, a hideg fejű filozófus. Az élő
bűnösre rádobnók a követ, a halottra
nem. Hisz ő áldozat, bűnének áldozata.
S mindent megérteni, annyi mindent
megbocsátani. Meglehet, hogy frivol
olvasmányok vagy frivol felfogásu tár-
saság beteggé tették az ő erkölcsi érzé-
két, de ő ezekkel nem állhat elő már
nekünk. Ő meglakolt a bűnéért, de mi
azért ne béküljünk ki azzal a filozófiá-
val, hogy ő nem bűnös. de áldozata
csupán *egy másik bűnösnek*.

A kályha mögé még el nem jutott
Gariboldi persze, tapsolnak az ilyen
felfogásnak. Hogyne, hisz ez az ők tág
lelkiismeretét megnyugtatja. Csak az a
sajnos, hogy a megcsalt férjek nem
igen hajlandók a *Fest-féle* magas filo-
zófia álláspontjára helyezkedni az őket
ért csapás első fájdalmában. Később
igen, de már akkor a filozófusokra késő.
Wasserthal kapitányban is föltámadott

az ember, mikor orvosért ment, de a
filozófusnak már nem volt haszna belőle.

*

Mert tessék elhinni uraim, a *Wasser-*
thal kapitányok fajtája is megérdemli a
mi részvétünket. Ezek a *Wasserthalok*
megházasodnak a boldogság hitében.
Teljes tudatában annak, hogy egy csalá-
d ellátásának gondjaival feleserélik a
gondtalan legény életet. Uj munkát és
uj kötelességet vállalnak magukra. A
legtöbbször lemondanak egy csomó meg-
szokott kényelemről és élvezetről. S az
igazság törvényei szerint, mindezekért
kell, hogy valami kárpótlást kapjanak.
Egy szerető szívet, a ki megérti őket
még akkor is, ha a világ nem érti meg.
Egy olyan lelket, a ki az élet nehéz
küzdelseiben sohasem hideg, sohasem
közönyös a *Wasserthalok* törekvései
iránt. Gyermekeket, a kik öröklik a
Wasserthalok hajlamait s a kikbe bele-
nevelhetik lelkük javának nagy részét.
A *Wasserthalok* a házasság alkalmával
igy gondolkoznak és *Feszl* ur bármit
mondjon is, ebben van igazság. Mert
ha hozzájutnak a boldogsághoz, azt nem
ingyenbe, de *fáradtságért*, a családfenn-
tartás nehéz küzdelseiért nyerik el.

*

Azt a munkát, mely a családot fenn-
tartja, kevés férfi végezheti el a saját
házánál. A *Wasserthalok* mennek a
hivatalba s az asszonykák otthon marad-
nak. Az asszonykák pedig kétféle termé-
szetűek. Munkások vagy munkátlanok.
Van olyan, a kit sorsa arra kényszerít,
hogy háza körül folyton dolgozzék, főz-
zön, varrjon, mindenre felügyeljen. Van
olyan, a kit *az anyagi jóllét felment*
minden munka alól, ha akar; a ki él-
het munka nélkül. S mit gondoltok,
melyik a szerencsésebb? Kétség kívül
az, a kit elfoglal a munka, mert ez *nem*
unatkozik.

*

Az unalom pedig sok rossznak a
szülője, hisz már megmondották, a
szerelemről, hogy: „szülője ábránd, *néha*
unalom s szülötte a legtöbbször fájdalom.“
A munkához nem szokott nő sóvárogva
számlálja az órát, a perczeket, mikor
férje — kit tegyük fel, hogy szeret, —
hazajön abból az utálatos büröből, mely
öt tőle elrabolja. Akkor a nyakába ug-
rik, össze-vissza öleli, csókolja és nem
tud betelni vele, de boldogsága csak
addig tart, míg férje otthon van. A mint

elment, bekopogtat lelkébe az unalom,
mely nyomban kíséri mindég a henye-
séget.

*

Szerencsére vannak a *Wasserthalok*-
nak jó barátjai, a kik segítik az unal-
mat elűzni az asszonykának. Pompás
csevegők és ügyes bókolók. Ezek vélet-
lenül, néha épen az unalom pillanatában
keresik fel a *Wasserthalnékat* s az időt
nagyszerűen elcsevegik. Az asszonyka
hálás is érte s ezt az udvarias gavallér-
nak tudtára adja, a ki szintén jól találta
magát az asszonyka társaságában és
igyekszik minnél több hálára és min-
nél több ilyen kellemes órára szert tenni,
hisz mindkettőjüknek *csupa haszon*. Szó-
val *Gariboldi* ur és *Wasserthalné* egy-
mást fölfedezik és szövetkeznek egymás-
sal az *unalom elűzésére*. Jegyezzük meg,
hogy *szándékuk még tiszta*, melyhez
semmi árnya sem férhet a gyanunak.
Wasserthalné most még rajong a férjéért.

*

Lassanként *megszokják* egymást s a
Wasserthalok gyanutlan lelke nem talál
ebben semmi rosszat. Az a megszokás
pedig már *lőbb a puszta közönytől*. Ezt a
Wasserthalnék kezdik tapasztalni, mikor
a *Gariboldiak* vasas ezrede hadgyakor-
laton van *Boros-Jenőn* a császár előtt.
Az asszonyka, a ki a kellemes udvarló
mellett soha sem unatkozott, megint
azon veszi észre magát, hogy bekopog-
tatott hozzá ez az udvarló által már
rég elűzött vendég. Unalmában megje-
lenik előtte annak a férfinak a képe, a
ki ezt a kellemetlen vendéget tőle számla-
talanszor olyan kellemesen elűzte. Az
idő lassan telik s az udvarló képe foly-
ton ott lebeg az asszonyka előtt. Kezdi
érezni a *hiányát* és uram bocsásd! egy-
szer csak azon kapja rajta magát, hogy
nem annyira a férjét, mint inkább Gari-
boldi urat várja haza. Mert az unat-
kozó lélek kész prédája a szerelemnek.

*

Az a szalámi-gyáros ur, a *Wasser-*
thalné apja, valószínűleg a saját, meg
a felesége munkájából gazdagodott meg
és szégyelte, hogy a gyermeke is *olyan*
munkás legyen, mint a felesége. Mint a
hogy szégyenli minden hirtelen meg-
gazdagodott *szamárr*, a ki abban leli leg-
nagyobb gyönyörűségét, ha az ő mun-
kájával teremtett vagyont, a renyhe
utód uraskodva pusztítja. A szerencsét-
len nem gondolta meg, hogy a mikor

gyermekét tétlenségre neveli, a bűnök martalékának dobja. Könnyű rákiáltani a szerencsétlen bűnösre, hogy: „el innen!” De vajjon tisztelt szalámi-gyáros ur, az ön feje agyvelő helyett nem volt-e szalámmal tele, mikor a gyermekét nevelte? Mert előttem úgy rémlik, hogy gazdag szalámmal valamivel többnek kell lenni annak, a ki a gyermeket neveli. Önnek aligha része nincs ebben a tragédiában, akármilyen keményen utasítsa el magától a tragédia egyik hőst!

Gariboldi ur még mindig nem érkezik s az asszonyka unalmában a könyvekhez fordul. Elolvass egy-két sikamlós francia regényt. Kezébe veszi *Heltai Jenőnek* „Kató” nevű vers-kötetét, melyben a költő keresetlen fővárosi cinizmussal énekel meg, hogy *egyik barátjának a feleségét hogyan csábítja el?* És Isten tudja hogyan, de a költemény elolvasása után visszatetszés nem keletkezik a lelkében. Erkölcsi érzéke alszik, nem támad fel a becsstelenség ellen. Vajjon a „Kató” írójának nincs-e része az ilyen tragédiában? Heltai ur talán azt mondja erre, hogy a ki erkölcsileg immunis, annak nem árt a Kató, Heltai urnak, Herczeg Ferencz urnak és a többi sikamlós dolgok íróinak *részben* igaza lehet. Magam is látam hernyót, mely a nadragulya levelein kitűnő étvágygyal és veszélytelenül lakmározott, de a melynek bogójától elvész a gyanutlan gyermek. A gyermek sereg elpusztulására korántsem közönyös, hogy számóczával vagy nadragulyával ültetjük-e tele az *ut szélét*.

Mikor Gariboldi ur a nagy manőverről megérkezik, azt tapasztalja, hogy

Wasserthalné *nem olyan szemmel nézi, mint mikor elment*. Mintha melegebb volna a kézszorítása is. S milyen hamisítatlan örömmel fogadja az első vizitnél. Gariboldi ur az észlelő álláspontjára helyezkedik és arra a felfedezésre jut, hogy ez az asszony, hogy s hogy nem, de *belebolondult*.

És itt kezdődik a collisio az igazsággal. Gariboldi ur vagy szereti, vagy nem szereti azt az asszonyt. Ha szereti, de férjét is becsüli, akkor lassanként elmarad a háztól s igyekszik fel nem dálni egy olyan ember boldogságát, a ki őt bizalmával és barátságával megtisztelte. Ha a férjét nem becsüli, de a nőt szereti, — no hát akkor ráveszi, hogy vállaljon el a méltatlan férjtől és legyen az ő felesége. Csakhogy Wasserthal ur nem tartozott az utóbbi férfiek közé.

Gariboldi urban egy futó perczen feltámadott az erkölcsi, vagy helyesebben mondva, az igazság érzet, mely ezt sugta neki: „Ne rabold meg ezt a te becsületes barátodat Wasserthalt. Ne légy a föld legaljasabbja, a ki visszaél a bizalommal. Ne duld fel ennek az embernek az életboldogságát örökre. Gondolj szent Pálra, a ki nem azt tanítja, a mit Heltai ur, de azt, hogy másnak a feleségét *még gondolatban* sem szabad kivánni. Miért izzad, miért fárad ez a te Wasserthal barátod s mi célja van minden igyekezetének, ha te tolvaj kezekkel őt meglopod? Nem emlékezel-e a Szigligeti „Szökött katonájára? Abban is van egy katonatiszt, a ki a te helyzetekben ezt mondja:

„*A férfi legyen erős, ha a nő gyönge.*” Hallgass a jobb érzésed szavára, ne aljasítsd le magadat és ezt a nőt.” Bizonyára így beszélt Gariboldi urhoz a lelkiismerete, az a kegyetlen bíró, melynek az ítélete sujtóbb, mint a földi igazságé, mert tőle nem menekülhetünk.

De közbe szólott a démon és ezt sugta neki: „Ez az asszony már nem szereti az urát s *így predesztinálva van a bűnre*. Előbb-utóbb elbukik. Ha nem veled, hát mással. Miért nem veled, miért éppen mással? Ne légy bolond Gariboldi főhadnagy s ne erkölcsösködj a századvégi Zsodomában *egymagad*. Te meg nem javítod a világot, de bolond volnál, *ha az emberek romlottságából és gyöngeiségéből magadnak hasznót nem húznál.*” Ilyen dialog folyt le a főhadnagy lelkiismerete és a démon között s a démon nyerte meg a harczt.

Pedig a démonnak nem volt igaza, mert a démon *generalizált*. Az emberek rosszasága senkit sem jogosit fel arra, hogy ő is rossz legyen. Ellenkezőleg, ha minden ember csak arra ügyelne, hogy önmagában megbízható és becsületes embert adjon a világnak, ez a romlott föld önmagától megjavulna.

Emberek okuljatok a szegény Gariboldi esetén és ne álljatok szóba a démonnal soha. Gondoljátok meg, hogy előbb-utóbb eljő az idő, mikor szívesen hallgatnátok a lelkiismeretre és szívesen jóvá tennétek hibáitokat. A szerencsétlen főhadnagy esetéből tanuljátok meg, hogy az ilyen dolgokról késő elmélkedni akkor, *mikor már a kályha mögé jutottunk!*

A „SZABADSÁG” TÁRCZÁJA.

Népdalaink.

— A „Szabadság” eredeti tárczája. —

II.

Az összefüggő népdalok második csoportját azok képezik, melyek egy dalnak keretében valamely cselekményt beszélnek el s melyeknek ennél fogva drámai menete van Igen valószínű, hogy ezeket egy egyén költi, s ez az, a kivel az esemény megtörtént. Néha négy sorban egész sorozata az eseményeknek van előadva, pl:

Fakó lovam fel van kantározva,
El is megyek a rózsámhoz rajta,
Repülj fakó, szikrázzék a patkó!
Ez a kis lány be kedvemre való!

A két első sorban megszületik az a gondolat, hogy felkeresi kedvesét, a harmadik sornál már utban van feléje, a negyedik sorban már ott van nála. Vagy:

Megy honvédnek, megy huszárnak,
A ki arra való,
Ez a nyalka magyar verbung
Beh kedvemre való!
Eredj innen zsidó fattyu,
Nem vagy idevaló!
Csak a szegény magyar legény
Katonának való!

A magyar legénynek tetszik a vigadó, lármas verbung s felcsap katonának. De ott sem fonják kolbászból a kertet, hanem ke-

ményen parancsolnak s a legkisebb dologért is büntetik. A mikor egy ilyen büntetést kiállott, elbusult kedélyhangulatban meglátja a katonaságot bámuló zsidógyereket, kitor belőle az elkeseredés, a melylyel bevégzi a dalát. Még feltűnőbb a drámaiság a következő kis dalban, melyet én adtam át közlés végett a Sebesi Jób és Benedek-féle gyűjtemény számára.

A turóból nem lesz orda,
S az asszony csak oldalborda,
Iha czin-czinárom,
Szeret a virágom.

Gyi fel sárga a tetőre,
Hadd megyünk a menyegzőre,
Iha czin-czinárom,
Szeret a virágom.

Ha megfázom, ha meghülök,
Melletted megmelegülök,
Iha czin-czin-czinárom,
Szeret a virágom.

Az első versszakban megszületik a házasság gondolata. A turó nem válik ordává, a vér vízzé. Apám is megházasodott, megházasodok én is. Visszacsatolom magamhoz a férfitől elcsent oldalbordát. A második versszakban már a sárgával a menyegzőre megy. A harmadik versszakban már megtörtént a házasság, sőt már nagyon is kellemes kályhát talált már magának.

Érdekes a *megmelegülök* kifejezés, a mi azt bizonyítja, hogy a nép sem használja mindig helyesen a magyar nyelvet.

Az efféle dalokat néha műköltők is sikerrel utánozzák.

Rományszerű dal pl: Krizának az „Erdővidék az én hazám” kezdetű költeménye is, melyben a régi székely határőr katonaság nemzedékről nemzedékre való szenvedésének olyan meghatározó hangot adott:

Erdővidék az én hazám,
Katonának szült az anyám:
Zöld erdők zugásán,
Vad galamb szólásán
Nevelt fel jó apám.

Mihelyt zekés gyermek lettem,
S a kabalát* megülhettem,
Mentem a szántóba;
Apám háboruba
A francziák ellen.

Nyily méjebben te barázda,
Patakként folyj könnyem árja!
Apámat háboru,
Anyámat sok gond, bu
Korán sirba vitte.

Reggel indul a legénység
Komandóba, ninesen mentség . .
Zöld erdő zugását,
Vad galamb szólását
Majd meghallom esmét!

A gyerek a ki zöld erdő zugásán, vadgalamb szólásán növekedik, már mint gyerek odaáll az eke mellé, hogy helyettesítse a háboruba menő és ott eleső apját. Az anya bujában utána hal férjének s az árva fiu legényné növekedve indul komandóba ka-

*) Kabalának nevezi a székely a kancza lovat.

A branyiszkói ünnepély.

— Saját tudósítónktól. —

F. hó 19—20-án tartotta a szepesmegyei általános tanítóegylet s a felső-magyarországi közművelődési egylet szepesvármegyei köré évi közgyűléseit Szepesváralján s rendezett megható fényes ünnepélyt a branyiszkói fényes csata ötven éves jubileumára.

19-én d.-e 9 órakor vette kezdetét a szepesmegyei általános tanítóegylet közgyűlése az ottani ovoda díszes, tágas termében. A 304 rendes tagot számláló tekintélyes egylet mintegy 150 jelenvolt tagja, a nemzeti kultúra iránt fogékony, intelligens közönség s díszes vendégek zsufolásig megtölték a tágas termet.

A hymnus eléneklése után Dobó Adolf egyleti elnök magas színvonalon álló tanulságos s lelkesítő beszédében üdvözli a közgyűlésen megjelent Gróf Csáky Jenő szepesvármegyei főispánt, Szepesváralja polgármesterét, Szepesváralja kir. tanfelügyelőjét, a lelkészi kart, a tanügyi s fővárosi sajtó képviselőjét.

E köztetszésben részesült elnöki megnyitó beszéd után gróf Csáky Jenő főispán Dr. Szilvási polgármester, Dr. Hajnóczy József kir. tanfelügyelő, a lelkészi kar nevében Weber Samu sz.-bélai lelkész, a tanügyi sajtó nevében, Szabó Lajos fővárosi tanító a Tanítók Lapja, s a Népnevelők Lapja kiküldött tudósítója mondanak köszönetet az egyletnek a szíves fogadtatásért s üdvözlik a tan. egylet közgyűlését.

A közgyűlés főtárgyát képező két értekezés képezte: mi módon szeresheti és tarthatja meg a tanító tanítványainak szeretetét, előadva a szerző Seltenreich Hugó polg. isk. tanító által s „A szepesség régiségei és emlékei a hazaszeretet szolgálatában“ felolvassa Raczenberger Ferencz lelkész-tanító által.

Mindkét felolvasás ugy ismeret tekintetében, mint irodalmilag magas színvonalon áll

s a hallgatóság figyelmét s érdeklődését teljesen lekötötte s mindkettőnek „Határozati javaslatba“ foglalt pontjait a közgyűlés egyhangulag elfogadta.

Több, csupán helyi érdekű ügy letárgyalása után az indítványok során elfogadta a közgyűlés a toporczi kör azon ajánlatát, hogy a következő év munka-programjába e két tétel vétessek föl: 1. A tanító védelme az iskolában. 2. Mi lesz gyermekeinkből, mely utóbbi kérdést Egyed Dávid rozsnyói ev. árvaházi atya vetette föl először a Néptanítók Lapjában.

Ezután d.-u. 1 órakor a közművelődési egylet tartá közgyűlését ugyanott. Tagjai néhány főúr s magasrangu hölgy kivételével (mint p. Csáky Albin gr. s neje stb.) ugyanazok. Főtárgyát a titkári jelentés képezte. D.-u. 3 órakor a kávéház-vendéglő nagytermében 150 terítékű bankett volt, a melyen Szepesmegyének intelligens tanítósa maga között tisztelhetett Szepesmegye főispánját s igazán kedves modoru, nagymiveltégű nejét, Szepesváralja intelligenciáját a polgármesterrel élén s a káptalan több tagjával.

A szellemes és szép pohárköszöntők egész tömegét gróf Csáky Jenő főispán nyitotta meg, éltetvén a királyt. Azután dr. Szilvássy polgármester mondott köszöntőt a két — de céljaiban egy — kultur-egylet elnökeire, éltetvén gróf Csáky Jenő főispánt, a közművelődési egylet s Dobó Adolf polg. isk. tanítót, a szepesmegyei tanító egylet elnökét.

Életem legszebb napjainak egyike volt e mai nap, mert jól eső. mondhatnám büszke önérzet tölté meg lelkemet, látva azt a nagy intelligenciát, azt a rajongó hazafisággal egyesült nagy szellemi tőkét, melyet a szepesmegyei tanító-egylet képvisel s láttam, hogy itt a nép nem kövezi meg apostolait, de a műveltségnek áll azon fokán, a honnan már meglátja s fölismeri azon szellemi erőt,

mely előtt önkénytelen tisztelettel hajlik meg. Hogy itt a tanítónak nemcsak anyagi szegénységét, de szellemi gazdagságát s hazánk kulturájának szolgálatában kifejtett titáni erejét is észreveszik s méltányolják, a fent említett pohárköszöntő bizonyítja, legeklatan-sabban, a melyben a mágnás főúr s az egyszerű tanító nem véletlenül kerül egy kalap alá, de öntudatosan, meggondolva, előre elkészített beszéd keretében.

Este műkedvelői előadás volt, melynek keretében Fidler János ottani ev. tanító remek alakítását bámulta elragadtatással a nézőtértszűfólásig megtöltött közönség. Volt soló ének zongora kísérettel, vegyes és férfikar által előadott műdarabok, utána táncz.

Másnap, f. hó 20-án reggeli 6 órakor a tűzoltó-zenekar riadója ébreszté fel Szepesváralja — részben le sem feküdt — lakosságát. Ezután gyászmise volt a branyiszkói hősök lelki üdvéért s 8 órakor Szepesváralja vendégei s intelligens lakossága hölgyekkel vegyesen kocsikra ült, hogy Branyiszkóra fölvonuljon. A körülbelül 80 kocsiból álló karaván festői képet nyújtott, beláthatatlan hosszúságban, elfoglalván a Branyiszkóra vezető országutat.

A menet a Branyiszkó lábánál fekvő Korotnok falu mellett megállott, hogy itt az országúthoz közelfekvő sirt, hol a névtelen hősök az itt elesett honvédek alusszák örök álmukat, — megkoszorozza. Az óriási tömeg körül állta az egyszerű fakerítéssel körülvevett közös sirt, a mely ma a koszoruktól s nemzeti szín szalagoktól volt elfedve. A tanítói karból rögtönözött dalárda gyönyörű összhangban énekelt egy gyászdalt, mely után dr. Szilvássy polgármester mondott megható szép beszédet. Innen a menet tovább indult a Branyiszkó szerpentin utain fölfelé. Festői s megható képet nyújtott e menet. Az egész hegyoldal kigyózó utai meg-

tonának, hogy ott folytassa a szenvedést, a hol az apja elhagyta. Ime, egy egész nép tragédiája, beleöntve egy dal keretébe!

Igen természetesen a legtöbb népdalunk versszakiban nincsen semmi gondolat-össze függés. Az ilyeneket a sorok száma, a rímek és a rithmus egyformasága, tehát a vers külsőségei kapcsolják össze. Ilyen például:

Debreczenbe kéne menni,
Pulyka kakast kéne venni,
Lassan kocsis, lyukas a kas,
Kiesik a pulyka kakas.

Komám asszony, mi az oka,
Hogy harmatos a rokolya?
Harmatos buzát arattam,
S a rózsámtól elmaradtam.

Ilyen például a következő népdal is:

Ez a kis lány, ez a kis lány
Magyar szoknyát varratott,
Az aljára, az aljára
Arany csipkét varratott.
Rakass kis lány, téged illett, nem engem,
Téged szeret Garibaldi nem engem.

Három a táncz, három a táncz,
Mindég az volt Pest-Budán,
Jaj be szépen, jaj be szépen
Jarja ez a kis leány!
Mint a szellő, ha a rózsát lengeti,
Tánczra temett kicsiny lábát úgy szedi,

Már én többé, már én többé
Kocsis legény nem leszek,
Kalapomba, kalapomba
Kakas tollat nem teszek,
Mert a kakas kukurigol hajnalba
S kikiáltja, hol jártam az éjszaka.

Be szeretnék, be szeretnék
Rámás czizmát viselni,
Ha a kovács, ha a kovács
Jól megtudná vasalni.
Vasalj kovács, tiz-husz forint az ára,
Majd megisszuk a szegedi csárdába.

A négy versszakas semmiféle összefüggésben nem áll egymással. Akár melyiket tehetnők elsőnek vagy utolsóknak. Az ilyen versszakasok mindenikét valószínűleg más-más néppóéta költi egy egy ötlet alkalmából. Tulajdonképen az ilyen verseket ötletek conglomeratumainak lehetne nevezni, melyeket az alakon és rithmuson kívül semmi sem tart össze.

Érdekes a második versszaknak páratlan gyönyörű hasonlata, mely a tánczó leány kecses mozdulatait a szélben ingó rózsához hasonlítja. Nagy mester a hasonlatok alkotásában Homérosz is, a ki pl. ilyen hasonlatot ad a Hectorról gyávasága miatt leszidott Páris szájába! „nem hiába korholál engemet Hector! Olyan a te szavad mint az ács kezében a fáradhatlan fejsze, mely behatol a fa törzsébe, midőn az ács hajó gerendának valót vág ki belőle és sulylyával még megnöveli a csapás erejét.“ Gyönyörű hasonlat, találó hasonlat, készséggel elismerem. De mégis csak szebb a: „Mint a szellő, ha a rózsát lengeti.“ Ilyent műpóéta alkotni képtelen. Ilyet csak a mi népünk teremthetett. A szépnek és igaznak mennyi csirája vész el a miatt, hogy népünk szélesebb

rétegekben nem művelődhetik. Abban, a ki ezt a két sort csinálta, talán egy második Petőfi veszett el.

A mondatrészek megismétlése a fenti versszakban, az illető mondatrészt nyomatékosabbá teszi. „Jaj de szépen, jaj de szépen“ stb. azt jelenti, hogy a táncz szépsége annyira megragadta a poéta figyelmét, hogy csodálkozásának egyszeri kifejezésével nem éri be. Meg kell azt ismételni.

Vannak a népnek gnoma szerű költeményei is, melyekben minden dallam nélkül, két pattogó rimelő sorban valamely élet bölcsességét fejez ki pl:

A ki urral barátkozik,
Gyalog szánnal találkozik.

A gyalog szán az emberi erővel huzott szánkó, melylyel a szegényebb sorsu néptelen fát hord az erdőről. Ebben tehát az van kifejezve, hogy aki urakkal barátkozik és velük költekezik, elszegényedik és összetalálkozik, megismerkedik a gyalog szánnal. Vagy:

Hirtelen harag
Soha jót nem farag.

Ezt az utóbbi közmondást ácsból hallottam, a mi azt bizonyítja, hogy a nép a saját foglalkozása köréből szereti venni a hasonlatot.

Aristogiton.

elevenedni látszottak a jobbra-balra mozgó kocsik nagy tömegéből. Az első kocsin lebeg az az ereklye-zászló a szent-anya képével, a mely már egyszer diadalmasan jutott föl e helyre közhonvédeink kezében lobogva ezelőtt — ötven évvel. A következő kocsin a nemzeti tricolor előtt látszik menni azon egyszerű fekete fakereszt a megváltó képével, melyet az utókor hálás kegyelete nemzeti ereklyévé szentelt föl. Ez volt azon kereszt, melylyel a hőslakú Erdőssy Imre szerzetes előre rohant, e szavakkal a honvédekhez: „Megver az Isten, ha e szent keresztet veszni hagyjátok!” S nem hagyták elveszni, utána rohantak a golyók záporába, a szurony-erdőbe!

A hágó legmagasabb pontján áll az egyszerű, de impozans obelisk a honvédelem, a honleányi kegyelet által megkoszorúva. A suttagó szellő lebegtetni fölötte a nemzeti trikolor, a szelid napfény megaranyozza a különben egyszerű követ s a természet művészi keze örökzöld fenyő erdőből fon köréje koszorut, ott áll már a nagy közönség festői tarka vegyületben az emlék körül. Első sorban az a tizennégy aggastyán azzal a zászlóval, a melylyel ma — ötven év után újra találkozunk e helyen. Egy pillantás e képre s a meghatottság könyve foly végig az arczon, az ajk önkénytelen imára nyilik s feledhetlenné lesz örökre e pillanat.

Szepesvármegye alispánja áll föl elsőnek a szobor talapzatára s keresetlen, mégis szép szavakkal üdvözli az ünnepélyen megjelent közönséget. Utána Fidler János szepesváraljai ev. tanító lép az emelvényre s tart ünnepi beszédet, olyan beszédet, mely meghatna akkor is, ha csak olvasnók s előadja úgy, hogy lelkesítene akkor is, ha belőle semmit sem hallanánk. Esmékben, gyönyörű hasonlatokban gazdag, remek beszédje egy ihletett szónok tudása s lelkesedésével előadva majd a lelkesedés tüzeit gyújtja ki az arcokon, majd a meghatottság könyvét csalja a szempillákra. Lelki szemünk elé varázsolja azon dicső napot február 5-ikét, a melyen a hőslakú Guyon vezér halált megvető bátorsággal rohan honvédei élén, az osztrák katonákkal megrakott hegyoldalon. A fölfelé kigyózó ut mind a 22 kanyarulatánál megújul a harc. A csikorgó hideg, köd, hóföregtetben nyomulnak fölfelé s foglalják el egyenként a kanyarulatokat. Az orkánna fajult zivatart tulharsogja az ágyuhang, puskaropogás s mindezt a vezér harsány vezényszava: előre! Reggeltől késő éjjelig tart a titáni harc, de éjfélkor a fölszakadozott felhők alul előmosolygó hold szende fényében a trikolor leng a branyiszkói hágó ormán. Az összehasonlíthatlanul előnyösebb állású, ezer emberrel több, jobb fegyverzetű, gyakorolt katonákból álló osztrák sereg vad futásnak indul Eperjes felé, két hetes ujoncz honvédkezek által vérbetűkkel irva hátára: „Ne bánts a magyart!” 120 honvéd alussza örök álmát a Branyiszkó lábánál, de 300 osztrák katona társaságában.

E valóban mindnyájunkat meghatott remek szónoki beszéd után, melyet önkénytelenül kitörő tapsvihár s az ormokról lehangzó taracklövészek kísérték, Schumera püspöki templomi karnagy vezetése alatt vegyes kar énekelte a szózatot, mit a nagyközönség kalaplevéve, ajtatosan hallgatott végig. Volt még három alkalmi szavalat, a dalárda éne-

kelte még a „Talpra magyart“ s befejezésül a Szózatot. A mélyen meghatott közönség ezután egyes csoportokba oszlott szét lakomára. Szepesváralja városa gazdag villásreggelivel vendéglelte meg a közönséget, a mely aztán a délutáni órákban vig hangulatban kocsikázott vissza Szepesváraljára.

E kedves napnak emléke élni fog mind azok lelkében, a kik azon résztvehetni szerencsések voltak, feledhetlenül lesz az berirva az én emlékezetembe is s áldom Istent, hogy e nap örömeiben résztvennem engedett. De hajh! Nincs az életben tiszta öröm! Igaza van a költőnek, hogy: „Fájdalom a boldogságnak egyik alkotórésze!” A hazafni lelkesedés ezen valóban örömnapiján ott ült s ül most is lelkeinken egy borongó fájdalom! A szabadság, testvériség, egyenlőség magasztos eszméknek ötvenéves jubileumát ünnepeltük s fájdalommal kelle tapasztalnunk, hogy az ötvenévvél ezelőtt békóit széttépett s szabaddá lett szellem, újra fölszedegette azokat a rabláncokat önként.

Hiszen Branyiszkón, a magyar nemzet ezen oltárra avatott, honfivérrel fölszentelt földjén, hol ma a magyar nemzet szivdobbanását hallottuk, nem láttuk azokat a férfiakat, a kik magukat előbb államhivatalnokoknak tartják s csak azután engedik meg maguknak, hogy magyarok is!

Hiszen itt volt a szomszédban Magyarország volt közoktatásügyi minisztere, Szepesvármegye főispánja, tanfelügyelője s a Branyiszkón hiába kerestük őket! Hogy a nemzetnek egy ilyen örömnapiján oly éles ellentétet képez a nemzet és állam, ez, ez nagyon fáj nekünk!

K. M.

A bártfai fürdőben.

Bártfa, 1898. július 27.

A világ leggyönyörűbb fenyveserdejében írom e sorokat. Itt vagyok a „Cseresznyés“ pihenőben, mely nevét négy darab cseresznyefától vette, miket a menedékház mellé ültettek. Szegény cseresznyefák itt nem képesek fejlődni és virulni, a cseresznye rajta még most is apró, éretlen, kemény bogó. Ugylátszik, a cseresznyefáknak ártalmára van a rengeteg fenyőerdőnek a levegője.

De annál nagyobb hasznára van ez a levegő az embereknek. Az a tiszta, balsamos levegő, mely az óriás völgykatlanban szerte árad, valósággal életetadó. A júliusi nap teljes melegével tűz a fenyőfák koronáira; a meleget azonban nem érezzük, mert a fák fölfogják a napsugarakat. A napsugarak csókjából édes fenyőillat kél, melyet mohón, gyönyörrel szív magába a szenvedő kebel. Is teni légtér, mely csodákat mivel. Ide jöjj azért te szenvedő ember, sápadt arcod itt kipirul s életszint nyer.

Magyar hazánk egyik megbecsülhetetlen kincsét bírja a bártfai fürdőben, melynek páratlan vasas-forrása, hidegvíz gyógyintézete ezer meg ezer idegbajos és vérszegény embernek adott már vissza egészségét. Ide jönnek az erőtelen lázarak, a kiknek szervezetéből gyilkos betegség szivattyuzta ki a vért, itt nehány hét alatt új vért, új életet nyernek; a sápadt arcokra piros rózsákat fest az ozónus levegő s a lankadt idegeket megacézolozzák a csodáhatású víz gyógyforrásai.

Nincs is itt hiány a fürdővendégek tekintetében. Ezeknek száma már eddig jóval fölülmúlja a 2000-et. És még nap-nap mellett mindig újak érkeznek, mert a fürdőzésre a jó idő tulajdonképpen csak most kezdődik.

Itt az az általános vélemény, hogy a fürdőévad augusztus hónapban éri el tetőpontját.

A fürdő Bártfa városától egy negyedóra járásnyira egy gyönyörű völgykatlanban fekszik, melyet köröskörül rengeteg fenyőerdők koszorúznak. Modern-stylban épített egy-két emeletes szalók, szép, egészséges és kényelmes mag-n-villák szolgálnak a fürdővendégek elszállásolására. A fürdőnek egy szép kis város kinézése van, melynek közepén egy kápolna áll. A szobák ára a hely és kényelem szerint 60 krajczártól 2 forintig emelkedik naponként. Az élelmezést hat kisebb nagyobb vendéglős látja el, a hol étlap szerint elég olcsón lehet étkezni. Egy pecsénye ára 30 krtól 60 krig emelkedik. Vannak a fürdővendégek között sokan, a kik saját konyhát tartanak, mert Bártfán a fürdőben élelmi czikkeket olcsó áron lehet beszerezni. Szóval itt mindenki úgy él, a hogy akar. Vannak olyanok, a kik egy fürdőévad alatt százakat elköltöttek; de vannak olyanok, a kik 60—100 frtból kényelmesen kijönnek.

A vendégek gyógykezelése és szórakoztatása kiváló gondját képezi az igazgatóság. Fenyves Károly fürdő-igazgató fáradságot nem ismerő buzgalommal örökdi a jó rend, tisztaság és közbiztonság fölött szives figyelemmel és előzékenységgel teljesíti a vendégek óhajait és jogos kívánalmait. A fürdő-orvosok mindnyájan nagy hírnévnek örvendenek. Dr. Hintz Henrik fürdő-orvos, Felső-Magyarország legtekintélyesebb orvosa; dr. Kamarik J. a hidegvíz-gyógyintézet vezetője, e téren országos nevű szakférfi; melléjük sorakozik még a fiatal dr. Hasenfeld Oszkár budapesti egyetemi segédorvos Tauffer tanár szülészeti és nőbeteg klinikáján, a ki mint kiváló nőgyógyász általános feltűnést keltett és nagy elismerést vívott ki a fürdőbetegek körében. Mind a három fürdő-orvos atyai gonddal s lelkiismeretes buzgósággal teljesíti nemes hivatását, lekötözö készséggel adja meg a fürdő használatára szükséges orvosi tanácsokat s a betegeknek rögtön segélyére siet.

A mi a szórakozásokat illeti, ezekre itt elég tér nyilik. A kura által le nem foglalt időt eltöltheti a fürdővendég a „lawn-tennis“-nél, a kuglizónál és a rengeteg erdőben, melynek minden részén nagy gonddal fentartott sétautak vezetnek és pihenőhelyek vannak. A sétatérrel reggel és este kitűnő czigányzenekar mulattatja a közönséget. Az esti séta alkalmával a villanyfényvel világított fürdő tündéri látványt nyújt. Ezenkívül időnként tombolajátékok, műkedvelői előadást és hangversenyt rendeznek. Tegnap este is nagy művészi hangverseny volt a fürdő ujonnan épített disztermében, mely alkalommal B. Russinsky Ilona a kolozsvári nemzeti színház primadonnája, Tóth Árpád zongoraművész, zeneakadémiai igazgató, Friedman József hegedűművész és tanár, Friedman Samu gordonkaművész működött közre és Markus József budapesti hírlapíró tartott felolvasást.

Kirándulások lehet tenni a zborói várhoz vagy Bártfára, a hol régi góth-templom és a város levéltára a történészeknek és régészeknek rendkívül érdekes és tanulságos szórakozást nyújt. A kirándulás azonban néminemű kellemetlenséggel van összekötve. Az országuton ugyanis rettenetes port vernek a kocsik. Ilyen kirándulás után szinte jól esik, ha beérünk a fürdő pormentes völgyébe. Itt azután elmondhatjuk istenben boldogult Bernáth Gázzival, hogy ha az ember Bártfáról vagy Zboróról a fürdőbe ér és egyet köp, vályogból épült emeletes ház ugrik ki az ember szájából.

No, de mikor már a fürdőben vagyunk, elfelejtünk port, testet és lelketrázó fiakkert, goromba tót kocsist és élünk a fürdőzés gyönyöreinek és boldogságának, melyből nekem — sajnos — csak két nap jutott.

Ruttkay Menyhért.

Az önbetörő elíteltetése.

Az igazságszolgáltatás terén páratlanul áll az a nagy feltűnést keltett bűnügy, mely fölött csütörtökön e hó 28-án ítelt a miskolci kir. törvényszék. *Schwarz Mór* órás és ékszerészről van szó, ki ez év február havában — mint annak idején megirtuk — saját üzletébe tört, a wertheim-szekrényt furók segítségével fölfeszítette, az értékes tárgyakat az üzlet falának rejtékelyében elrejtette s másnap nagy siránkozások között ugy tüntette ki a dolgot, mintha megrabolták volna. Mindezeket pedig azért cselekedte, hogy a Hazai biztosító társaságot, melynél üzletét betörés ellen biztosította, becsaphassa. A turpisság nem sikerült, mert a bűnös manipulációnak nyomára jöttek.

A kir. ügyészség, jóllehet ebből az esetből senkinek kára nem volt, *csalás büntetése* miatt a bünyfenyítő eljárást megindította.

A végtárgyalás csütörtökön délelőtt 9 órakor vette kezdetét, melyre rendkívül nagy számu közönség jelent meg. A tárgyalási terem szorongásig megtelt közönséggel.

A törvényszék büntető tanácsa ekként alakult meg: Elnök: *Pották* Lajos kir. ítélőtáblai bíró. Szavazó bírák: *Hubay* Gyula kir. törvényszéki bíró, *Demeter* Ernő kir. albíró. Vádló: *Déván Ottó* kir. ügyész. Védő: dr. *Kürsch* Jakab ügyvéd.

Schwarz Mór vádlott teljes beismeréssel előadja az ügy részleteit. Azt a feltevést azonban nem ismeri el, mintha ő a biztosító társaságot megakartá volna csalni, mert ha a dolog sikerülés a biztosító társaság esetleg őt ki akarta volna fizetni, a pénzt nem fogadta volna el. (Derültség) Neki csak az volt a czélja, hogy hitelezőtől a szerencsétlenség látszata által hosszabbítást eszközöljön ki.

A tanúk kihallgatása után *Déván Ottó* kir. ügyész előadta, hogy vádlott már hetek óta gondolkozott terve kiviteléről. Igazolva látja, hogy vádlott *ravasz fondorlattal, bűnös úton* igyekezett magának vagyont szerezni és a társulatnak vagyoni kárt okozni. Azon szempontból kiindulva, hogy az állam kötelessége, a közhasznú társaságokat megóvni az esetleges károktól, oly egyénekkal szemben, kik a maguk meggazdagodásáért annak megkárosítására törekednek. Igaz ugyan, midőn a büntető törvénykönyv életbe lépett, a betörés ellen való biztosítás nálunk még ismeretlen volt, de a törvény a biztosítás minden speczialis nemére vonatkozólag érvényesnek tekinthető. A büntető törvénykönyv erre vonatkozó szakasza szerint: a ki a biztosított vagyonát megsemmisíti, vagy megrongálja és kártérítést követ el, az csalás büntetést követi el. Igaz, hogy vádlott nem semmisítette meg és nem is rongálta meg vagyonát, de az elrejtés oly módon történt, hogy ezt a megsemmisítéssel egyenértékűnek tekinthetjük.

Tekintetbe véve, hogy kár nem történt, kéri a 383. szakasz 2. pontjában és 388. szakaszban foglaltakat vádlottra alkalmazni és a költségeket megállapíttatni.

A vádbeszéd után dr. *Kürsch* Jakab ügyvéd tartotta meg védő beszédét. Elismeri ugyan, mint a kir. főügyész ur mondja, a betörés elleni biztosítás a biztosítások egyik válfaja, mindamellett nem tartalmaz semmiféle sanctiót az e nemre folyó cselekményre. Hogy sanctiót nem tartalmaz, megtudjuk, ha a törvény első forrását szemügyre vesszük. A biztosított vagyon elrejtése nem azonosítható a vagyon megsemmisítésével vagy megrongálásával és hogy ez így van, bizonyítja azon körülmény, hogy ez elrejtésről egész külön szó a szomszédos 386. szakasz. Az itt tárgyalt kivétel legszorosabban magyarázandó, kiterjesztőleg magyarázni nem lehet, ha pedig stricte nem kiterjesztőleg, stricte magyarázzuk a 382. szakaszt, ha a megsemmisítést és megrongálást úgy magyarázzuk, mint a szavak helyes grammatikai és logikai magyarázata megengedi, ha ezzel szembe áll

litjuk a törvény azon tételeit, melyek az elrejtésről szólnak, akkor nem lehet az említett azonosságot találni. Bűn és büntett között különbség van és én azt kutatom, vajjon meg van e szegve a kihirdetett törvény, avagy nincs. Ezen eset nem fordulván elő, kérem védenemnek a vád alól való felmentését.

Ezek után a törvényszék az ítélet hozatalára visszavonult; majdnem egy félórai tanácskozás után ismét megjelenvén, elnök kihirdeti a királyi törvényszék ítéletét, mely szerint *vádlott Schwarz Mór bűnösnek mondatik a 379. §-ba ütköző és a 382. §. és 55. §. alapján, a 382. §. szerint minősülő család büntette kísérletében és ezért egy évi fogságra, három évi hivatalvesztésre és politikai jogok elvesztésére ítéltetik*, a bűnjeleket a királyi törvényszék elkoboztatni rendeli és egyszersmind kötelezi, hogy az eljárási költségeket fizesse meg.

Vádló a büntetés súlyosbitásáért, vádlott és védő felmentő ítéletért felebezést jelentettek be.

H I R E K.

— **Királyi kitüntetés.** *Cronenbold* Ferdinánd tábornagyot, a városunkból nem rég nyugalomra távozott hadosztályparancsnokot ő felsége a király *bárai rangra emelte*. A kitüntet tábornagyának Miskolczon tartózkodásához a legszebb emlékek füződnek s ekként az ő kitüntetését városunk polgársága a legnagyobb örömmel veszi tudomásul.

— **Pénztárvizsgálat a megyénél** Mióta a Krivány-eset hire oly nagy izgalomban tartja a közönséget, azóta a közpénztárak fölött örökös hatóságok és főnökök kettőzött buzgalommal vizsgálják a közpénztárakat. Dr. *Tarnay* Gyula alispán e hét elején vizsgálta meg nagy szigorúsággal a megyei főpénztárt, árvapénztárt, utfontartási pénztárt és a Réczy-pénztárt. S miután mindent rendben talált, nyugodt lélekkel Tatra Füredre utazott, a hol négy hétre terjedő szabadságidejét családjá körében tölti el. Távolléte alatt az alispáni teendőket *Molnár* Bertalan megyei főjegyző látja el.

— **Kinevezés** *Czeplédy* Elek miskolci polgáriskolai tanárt a vallás és közoktatásügyi miniszter a helybeli felső kereskedelmi iskola rendes tanárává nevezte ki. A valóban megérdemelt előléptetéshez tiszta szívből gratulálunk!

— **Jutalmazott tanítók.** A magyar nyelv tanításában kifejtett buzgalomért báró Vay Béla alapítvány kamatjaiból, a megyei közgazg. bizottság 80—80 korona jutalomban részesítette: *Ádámsik* Endre sajtó-bessenyői rk., *Trizna* Gáspár alsó hámosi rk., *Szuvák* József sajtó petrii gk. és *Szuchy* Antal szuhakállói gk. tanítókat.

— **Tanítónő-választás.** Miskolcz város iskolaszéke *Pataky* Sándor elnöklete alatt a napokban töltötte be a női ipariskolánál rendszeresített másodtanítónői állást. Erre az állásra egyhangulag *Érdely* Gabriella érseki leánynevelő intézeti s képesített ipariskolai tanítónőt választották meg.

— **A kamarák országos értekezlete.** A kereskedelmi és iparkamarák titkárai és küldöttei évről-évre össze szoktak gyülekezni egy-egy kamarai székhelyen, hogy átfutva az év közgazdasági eseményein, azok felett kritikai szemlést tartsanak, maguknak a jövőre nézve mintegy programot alkossanak s egymás véleményét a fennforgó kérdések fölött vita és kapacitáció alá bocsássák. Ez évben *Kassán* lesz ez az orsz. értekezlet, így határozták el a múlt évben Szegeden. Az első napon teoretikus viták és tanulmányok folynak, azután pedig feloszlik a hivatalos jelleg s a felvidék ipartelepeinek beutazása következik, mely egy kárpáti kirándulásban végződik. Az orsz. értekezlet *augusztus 20.* és következő napjaira van kitűzve s az előkészítő kassai kamara a következő előzetes napirendet küldte róla: Jelentés a szegedi országos kamara határozatainak érvényesüléséről. (Előadó: *Kulinyi* Zsigmond, a szegedi kamara titkára.) A hazai közvetítő kereskedelem ellen irányuló mozgalom tárgyában előterjesztés. (Előadó *Fritz* Péter, a budapesti kamara titkára.) A fogyasztási szövetkezetek visszaéléseinek meggátlása. (Előadó: *Kirchknopf* Frigyes, soproni kamarai titkár.) A hazai ipar készítményeinek terjesztése. (Előadó: dr. *Szentpály* István, miskolci kamarai titkár.) A közös hadsereg szállítási ügye. (Előadó dr. *Zárai* Károly, pécsi kamarai titkár.) A Budapesti székelő igazgatósággal bíró iparváltatok védjegyének lajstromozása. (Előadó dr. *Holesch* István, besztercebányai kamarai titkár.) Öreg érdemes munkások kitüntetése. (Előadó: dr. *Szentpály* István, miskolci kamarai titkár.) Az iparossegédek oktatásügye. (Előadó: dr. *Zárai* Károly, pécsi kamarai titkár.) A kereskedő segédek nyilvántartása. (Előadó: *Mága* János, temesvári kamarai titkár.) A kamarai tisztviselők nyugdíjügye. (Előadó: dr. *Holesch* István, besztercebányai kamarai titkár.) A magyar textilipar terjesztése. (Előadó: dr. *Zárai* Károly, pécsi kamarai titkár.) Az illetéktörvény módosítása a czéggjegyzések magyarosítása érdekében. (Előadó: *Kirchknopf* Frigyes, soproni kamarai titkár.) A motorral és segédgépekkel dolgozó kisipari üzemek adómentessége. (Előadó: *Szávay* Gyula, győri kamarai titkár.) Egy egyetemes magyar bányatörvény megalkotása. (Előadó: dr. *Marschall* Lajos, aradi kamarai titkár.)

— **Uj anyakönyvezetők.** A m. kir. belügyminiszter Borsodvármegyében a laki anyakerületbe anyakönyvvezetővé *Idrányi* Ferencz körjegyzőt, továbbá anyakönyvvezető helyettesekké a sajtó-szentpéteri kerületbe *Karácsonyi* Gyula segédjegyzőt, a sályiba *Glück* Jenő okleveles jegyzőt, a felső-nyáradiba *Varga* Kálmán ref. tanítót, s végül a bábo nyiba *Pap* Zsigmond ref. tanítót nevezte ki.

— **Sport.** A Miskolci Vadásztársulat t. tagjai ezennel értesítetnek, miszerint ez évi „idény-jegyeiket“ Katona József társulati pénztárnoknál augusztus hó 1-től bármikor átvehetik. Továbbá nyulra és fogolyra — a Vadásztársulat bérletén — a vadászat szeptember hó 1-én veszi kezdetét.

— **Az istálló mint sanatórium.** Az ország számos részében még mindig divik azon téves közfelfogás, hogy a tüdőgümőkóros betegek a tehén istállóknak kigőzölgésekkel telt levegőjében gyógyulást találnak s e czélból az ily istállókban országszerte sok tüdőgümőkóros beteg fordul meg, sőt huzamosabb időn keresztül tartózkodik is. A magyar királyi belügyminiszter felhívja a törvényhatóságok figyelmét ezen körülményre s utasítja őket, hogy a legmesszebb menő intézkedéseket tegyék meg ezen káros kura megakadályozása érdekében, mivel az ily tüdőgümőkóros betegek alkalmazása különösen tejjelgazdaságoknál nem csak hogy káros hatású, hanem veszélyes is, mert általuk megfertőztetvén a tej, az azt élvező közönség is ki van téve a tüdőgümőkór elkaphatása veszélyének.

— **Tisztviselők táncvigalma.** A tisztviselők körének augusztus hó 13-án a Népkertben tartandó nagyszabású táncvigalmára a meghívók e napokban már szétküldettek. A meghívók oly diszesen és eredetien vannak előállítva, hogy valóban bámulatra méltóak. Bár a körültekintő vigalmi bizottság, melynek élén *Stankovits* Miklós főfelügyelő, üzletvezető-helyettes ismert személye áll, — a meghívók szétküldése tekintetében mindent megtesz, hogy panasz ne merüljön fel, mégis, ha tévedésből vagy elkallódás folytán az arra igényel bírók meghívót nem kaptak volna, szíveskedjenek azt a vigalmi bizottság, illetőleg Balogh Bertalan vigalmi bizottsági titkár urnak (üzletvezetőség) tudomására adni.

— **Táncmulatság.** A mező-keresztési felső és középiskolai tanuló ifjuság holnap, azaz 1898. évi július hó 31-én a vendéglő nagy termében jótékonyczélú zárkörű nyári táncz-

mulatságot rendez. Belépti díj: személyjegy 1 frt, családjegy 2 frt. Felülfizetések közzététel fogadtatnak és hirtalpig nyugtázatnak. Kezdeté este 7 órakor.

— **Hosszu nyilttéri közlemény** jelent meg a „Budapesti Hírlap” tegnapi számában, a mely közleményben dr. *Tarnay Gyula* alispánnak a „*Grünfeld testvérek*” borkereskedő cég és a *Neustadt Ignác* borkereskedő borhamisítási ügyében hozott határozata van egymással szembeállítva. A nyiltterező urak bizonyára abban a véleményben vannak, hogy cikkelyük Miskolczon nagy szenzációt fog kelteni. Hát ebben nagyon tévednek. Az a hosszú cikk Miskolczon csak csendes részvételt kelt, mert itt mindenki tudja, hogy *honnan fu a szél*.

— **Baleset az uszodában.** Az Erzsébet fürdő uszodájában e napokban *M. R.* urhölgy a mély vízbe került a saját vigyázatlansága folytán. Uszni nem tudván, már majdnem elmerült, midőn *Lovász János* uszómester észrevette a fuldoklót, segítségére sietett és kihuzta a vízből. Az ijedségen kívül más baja nem történt.

— **Nyomatás — katonákkal.** A nagy hadgyakorlatra erősen és lázasan készülődnek katonák. Minden egyes mozdulatot most künn tanulnak be, a szabad térségeken. Itt azonban a gazda nagyban végzi sürgős nyári munkáját, mely szinte nem tűr semmi háasztást. Bekötött szemű ló nyomtatja a búzát. Természetesen lassabban megy a dolog, mintba gép venné ki a kalászköböl az aczélas szemet. András gazda vigyáz hűségeseen a munkára. Történik azonban, hogy az ott gyakorlatozó katonaság azt a vezényszót kapja, hogy a nyomtatás helyén menjen keresztül. Által is rugtat rajta két század katonaság. Erős, kemény lépésekkel. András bácsi hosszan elnézi a legényeket, majd, mikor már elhaladtak, megszólal magában: — Jó volna, ha még egy ezred menne körösztül rajta. Ugy legalább hamarabb kész lennék!

— **A házi kigyó.** Hütlen, rosszlelkű perszóna jó Juhász Sándor napszámosnak a balkézről való felesége. A becsületes ember a porból szedte fel valahol az országot szélén s keblén melengette a hízogó kigyót, a ki most ugyancsak kimutatta a fulánkját. Ót hónapi boldog együttléstük után, tegnap rutul meglapta az emberét. Ugy esett, hogy Juhász Sándor délben hazakerülvén a dologból, zárva találta a lakása ajtaját. Zörgetett, dörmöbözött, aztán, hegy nem kapott feleletet, rosszat sejtve, fölszakította az ajtót. És nem talált senkit, tisztára üres volt a lakás. Az asszony, a gonosz csont összeszedett mindent, fehérneműt, öltörűt, háziszerszámot és megugrott. A kifosztott és csalódott Juhász Sándor busan ment panasza a kapitányságra s most minden irányban keresik a rendőrök a csapodár leányasszonyt.

— **A bőripari szövetkezet.** A miskolczi cipészek által alakított bőripari szövetkezet, hogy működését mielőbb megkezdhesse, állami támogatásért folyamodott. A kereskedelmi és iparkamara meleg támogatása folytán a kereskedelmi miniszter dr. *Andor Endre* fogalmazót és *Wittenberger Ferencz* szám-ellenőrt küldte ki helyszíni tanulmányra, mely a napokban meg is történt. A szövetkezet vezetőségével, majd az összes érdekeltekkel való tárgyalás s vizsgálat alapján fog dönteni a miniszter a kért támogatás mérve felett. A támogatás nem fog elmaradni s így a miskolczi kisiparosok e rétege helyzetének javítása érdekében létesített intézménye mihamar megvalósul.

— **Egy tisztességes leány,** mint pénz beszedőnő fix fizetés mellett felvétetik *Falkenstein* Soma üzletében.

— **Egy finom dobos-torta egy korona** a *Megay Róbert* cukrászdájában és annak *főkö-üzletében*, a *Kossuth-szobor* mellett.

Országos katonanevelés.

Egy tanítógyűlésen azt a kérdést tárgyaltuk, hogy be van-e végezve az ifju nevelése az ugynevezett ismétlőiskolával.

A tantestület némi eszmecsere után egyértelműleg azon álláspontra helyezkedett, hogy ha a nevelés feladata kész embert adni a hazának és társadalomnak: akkor *nincs befejezve*.

A 15 éves korig terjedő tankötelezettség előkészítheti a növendéket a polgári és társadalmi ismeretekre, de addig, a míg az állam létét nem a polgári és társadalmi ismeretek, hanem a hadsereg biztosítja: addig az egyén katonává nevelése époly fontos dolog, mint polgári nevelése.

A görögök és rómaiak nagysága azon alapult, hogy minden ifjút katonává neveltek. A római hadvezérnek nem kellett uniformisba bujni, hogy katoná legyen. A római ifjúból a katonai erény egyenlő volt a polgári erényvel s a mily mértékben egyik vagy másik tulajra jutott: ahozképest választotta meg életpályáját.

Azt mondhatja valaki, hogy a klasszikus népek példáit mi csak emlegethetjük, de nem követhetjük, mert a mai viszonyok mások. Ezt lehet mondani, de nem lehet vele megdönteni azt az igazságot, hogy egy államot csakis a nemzeti hadsereg tehet erőssé, — a nemzeti hadsereg pedig maga csak úgy lehet hatalmas, ha alkotó elemei öntudatos polgári és katonai nevelésben részesültek, ha a katoná nem gép, hanem öntudatos képzettséggel és erővel működő részlete a nagy egésznek.

Ilyen erényei tüntették ki a porosz katonákat a francia felett a közelmúlt háborúban, a mikor porosz közlegényekből szűk seregcsapatvezetők lettek a francia területen s ezek a porosz közlegények a katonai telepraizon jobban tájékozták magukat, mint a francia altisztek.

Ilyen jelenségekből indult ki az az általános elfogadott mondás, hogy a francia hadsereget a német Schulmeisterek verték meg.

A magyar tanítói karnak csakis dicséretére válhatik, ha foglalkozik azzal, hogy a nemzeti nevelés teljes legyen s ha törekszik arra, hogy egy esetleges háború a magyar tanítósnak olyan becsületet szerezzen, mint a francia háború szerzett a porosz tanítóknak.

Dehát a tanítóknak elég dolguk és bajuk van, ha csak az iskola keretében maradnak is, — itt is van terük odaműködni, hogy növendékeikből jó katonák váljanak-e szerint nem kívánja tőlük senki, hogy a katonai nevelés felett is törjék a fejüket, mi indítja hát őket, hogy azt tegyék?

Az, hogy *magyarok*.

Az, hogy a magyar néphez legközelebb állanak, legjobb n ismerik ennek buját, baját. Efele eszmék nyertek kifejezést ama bizonyos tanítógyűlésen, melyről e cikk elején említést tettem. A jelenvoltak lehet, hogy elfeledték a tárgyalt dolgokat azóta, — én foglalkoztam azokkal. Foglalkoztam a következő szempontokból:

1. El kell jönni az időnek, a mikor egyseges magyar nemzeti hadseregünk lesz.

2. El kell jönni az időnek, a mikor nem lesz három évi szolgálatidő, hanem azért lesz kész katonánk a mennyi kell s a mikor kell.

Ez az idő azonban nem úgy magától és egyszerre fog eljönni, hanem elő kell azt készítenünk.

Már van *honvédségünk* s már emlegetik illetékes helyen is a szolgálatidő leszállítást, sőt különböző czimek alatt a legénység egy részét két évi szolgálat után haza is bocsátják.

Tehát már az átmeneti uton vagyunk. Hogy ez az ut hosszú lesz-e, vagy rövid, — az részben a magyar társadalomtól is függ.

A „közös” hadsereg nyelve ugyan német, de a magyar hatóságok nem tartoznak német nyelvű átiratokat elfogadni, mert a közigaz-

gatás nyelve *magyar*. E szerint megeshetnék, hogy a hadparancsnokság és a közigazgatás nem tudnának érintkezni egymással, ha ugy akarnák. Ilyen anomália sokáig nem állhat fenn, — be kell következni annak, hogy a „közös” hadseregnek lesz „magyar” része és lesz „osztrák” része, a miből semmi baj sem származik, mert a magyar résznek Magyarországon, az osztrák résznek Ausztriában jó helye lesz mindenképen.

Szóval a fejlődés örök szabálya alól még a katonai berendezés sincs kivéve s a fejlődés nem önmagától, — az embereken kívül álló törvényekből foly le, hanem az embereken levő önfentartási értékből s az ezen alapuló törekvések, irányzatok, társadalmi és tudományos fejtegetések és mozgalmakból kifolyólag.

Ilyen fejtegetésekhez és mozgalmakhoz mindig a tanügyi emberek fogják megadni a nevelési motívumokat.

Én állítom, hogy a katonát nevelni kell. Állítom, hogy az ifjút 15 től 20 éves koráig könnyebb katonává nevelni, mint azután. És végül állítom, hogy a földmivelő lakosság gyermekeit ezen korban már a mai viszonyok között is lehetséges volna s ez pár év alatt lehetővé tenné a tényleges szolgálati időnek nem két, hanem egy évre leszállítását, — néhány év alatt pedig a „szolgálati” időnek „gyakorlati” idővé változtatását.

A honvédelmi miniszter ur nincs abban a helyzetben, hogy ezekkel az eszmékkel ilyen irányban foglalkozzék, tehát javaslatomat nem teheti magáévá.

Erre én el voltam készülve s világért sem képzeltem, hogy jövőre már majd berendezik a katonai képzést az én terveim szerint. A mint tisztában vagyok fejtegetéseim gyakorlati értéke felől, — úgy tisztában vagyok azzal is, hogy a hadügyi kormányzatnak ez idő szerint eszébe nincs *olyan szempontokra* alapítani katonai reformokat, mint a minökből én vagy bármelyik czibil polgártársam kiindulhat. A miniszter tehát ez idő szerint egyebet talán nem is tehetett az elutasításnál, de annyit megtudott, hogy a katonaképzés és szolgálat reformjával egyik-másik tanító és itt-ott az írók és polgárság is foglalkoznak, nos, hogy ebből az itt ott feltűnő jelenségből a társadalom közös és természetes várakozása kialakuljon, ahhoz nem sok kell, mivel pedig nem a polgárság van a hadseregért, hanem a hadsereg van a polgárságért, tehát nagyon valószínű, hogy az állam polgársága az állam hadseregét jövőre: úgy fogja berendezni, a mint azt a maga céljaira leghelyesebbnek látja s akkor eljön annak is az ideje, a mit ugy neveznek:

„*Országos katonanevelés.*”

Vaday József,

Szerkesztői üzenetek.

— A szerkesztőség névtelen levelekre nem válaszol és kéziratokat vissza nem ad. —

R.-né, S.-né és Irénkének Bártfa. A cikk ime megjelent. A kis galambok pompásan néznek ki; turbékolnak, buzát esznek és *uj pohárból* isznak. A szerkesztőség tagjai mindnyájan egészségesek. Hisszük és reméljük, hogy a 11. számból nem vészett el és nem is fog elveszni egyetlenegy *hajtű* sem. Mert nagy baj volna ám! Irénke, vigyázz! Egyébaránt üdv és gyöngyharmat!

Statárium. (B. L.) Rövidsége miatt nem közölhető.

S-r J-f. Sem a „Fényesen süt...”, sem a „Temetőben...” című verse nem tít meg a közéletesség mértékét. Hangulat még volna bennök, de a verselés, a rím nagyon gyenge. Küldjön csak abból a jobbabból, miket levele végén említ.

T. L. urnak. Mint a rovat előtt láthatja, kéziratok viszaadására nem vállalkozhatunk.

Egy előfizető nő. „Mi ahhoz a világnak fénye mind, — Ha kedvesed szemével rád tekint?” Igy van helyesen. Másik kérdésére a jövő számban.

Irénke. A feltevés nagyon is alaptalan volt, de sokat, nagyon sokat okultunk belőle. Az eredetét postára tettük. Abból bizonyára meg fog győződni állításának valótlanágáról.

K. P. urnak. Tudósításait szívesen vesszük, ha mindég idejekorán megkaphatjuk. Üdv.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Ruttkay Menyhért.

A miskolczi polgári egylet

1898. évi október 1-től 1901. november 1-ig terjedő időre

vendéglőst keres

s felhívja az ezen vendéglősi állásra pályázókat, hogy zárt ajánlataikat **Dr. Molnár Gyula** egyleti igazgatóhoz — Kossuth-utca 15. sz. — **1898. évi szeptember hó 1-ig adják be.**

A vendéglős jogai és kötelességeinek részletes leírása és a pályázati feltételek ugyanott naponként délelőtt 8—9 óráig, d. u. 2—3 óráig tekinthetők meg.

A miskolczi polgári egylet.

Kitűnő gyártmányú,

— igen kevéssé használt —

teljesen jó karban levő

divatos fedeles hintó

jutányos áron

eladó.

Bővebb felvilágosítással szolgál:

Wilhelm Hermann és társa cég

Miskolczon.

5779. sz.
Kü. 898.

Árverési hirdetmény.

A miskolczi kir. ügyészség az igazságügyi kincstár tulajdonát képező háztelkek után járó és a miskolczi határban az ujosztás dűlőben egy tagban kiosztott

5 db. legelő illetetőséget

mely a kiosztás szerint 1562 négyszöglet tesz ki, a folyó 1898. évi november hó 1-től számítandó 1 évi tartamra árverés útján haszonbérbe kívánja adni.

Az árverés megtartására **1898. évi szeptember hó 26-ának reggeli 9 órája** tüzetik ki a királyi ügyészség hivatalos helyiségében, melyre az árverezni kívánók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy a haszonbéri összeg a szerződés megkötésekor azonnal lefizetendő.

Miskolcz, 1898. július 24.

Déván Ottó,
kir. ügyész.

SZERENCSE-SZÁMOK

csak Falkensteinnál!

Titoktartás biztosítottik.

100,000 sorsjegy, 50,000 nyeremény.

Szerencse-számok csak Falkensteinnál!

Magy. kir. osztálysorsjegyek.

Huzás már aug. hó 3. és 4-én.

EREDETI ÁRAK:

Egy egész sorsjegy 52 frt. Egy negyed sorsj. 13 frt.
Egy fél sorsjegy 26 frt. Egy nyolczad sorsj. 6 frt. 50

A kihuzott nyereményekről t. vevőimet azonnal értesitem.

Nálam vásárolt sorsjegyek bélyegzőmmel vannak ellátva.

FALKENSTEIN SOMA

bank- és váltó-üzlete

MISKOLCZON, Színház-épület.

Szerencse-számok csak Falkensteinnál!

100,000 sorsjegy, 50,000 nyeremény.

Nyeremény Korona

1 á 90000

1 á 30000

1 á 20000

1 á 15000

3 á 10000 30000

5 á 5000 25000

8 á 2000 16000

10 á 1000 10000

70 á 500 35000

3900 á 170 663000

4000 nyer. K. 934000

Falkensteinnál!

SZERENCSE-SZÁMOK

A BORSOD-MISKOLCZI HITELBANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG MISKOLCZON

elfogad PÉNZBETÉTEKET

takarékpénztári könyvecskékre

4½%-os kamatoztatással évi bentartás,

4%-os kamatoztatással rövidebb időre.

Pénztári jegyekre

3½%-os kamatoztatással.

Valamennyi betétek után a törvényes 10%-os tőkekamatadót a bank fizeti.

Kölcsönöket

váltókra, betáblázásra, értékpapírokra az időszerinti kamatlábviszonyokhoz képest legolcsóbb kamatok mellett adunk.

Az igazgatóság.

Szolid és pontos kiszolgálat!

„CZELKA“ TEJFORRALÓ

a tej kifutását és kozmásodását megakadályozza.

ENGEL IGNÁCZ

vaskereskedő MISKOLCZON, a „Lloyd“-szállodával szemben.

Ajánlja minden háztartásban nélkülözhetlen osztrák és magyar szab.

„Czelka“ tejforralóit,

a mely a tej kifutását, kozmásodását és odaégését megakadályozza, ha lángon áll is. **Felügyelet szükségtelen!**

NAGY RAKTÁR:

KONYHA-EDÉNYEK ÉS KONYHABERENDEZÉSEK,

gazdasági és iparos szerszámok,

ÉPÜLET- ÉS BUTORVASALÁSOK,

gépszíjak és gépszerelések,

„GARVENS“ KUTSZIVATTYUK,

fegyverek, töltények, m. k. löpor- és löszerekben.

Szolid és pontos kiszolgálat!

Gazdasszonyok figyelmébe!

Gazdasszonyok figyelmébe!

**A dr. EGGER-féle
A BENSON-féle tapasz**

következő betegségeknek és bántalmaknak használható állandó sikerrel: **csipőfájás, idegfájdalom, helybeli csúsz, hátszaggas, hátgyöngeség, hátgerinczbántalmak, hörghurut, asthma, megrándulások, idegbántalmak, az ízületek bénasága** stb. A hatás bámulatos, közvetlen és tartó.

1 darab ára 60 kr., a pénz előleges beküldése mellett bérmentve 75 kr.

Főraktár: Gyógyszertár a „Nádor“-hoz Budapest, VI., Váci-körút 17.

Kapható **Miskolczon Balog József, Baruch Gyula, Rácz Jenő és Szabó Gyula** dr. gyógyszerész uraknál.

Wagner és Szelényi

könyvnyomdájában

egy 3—4 gimnáziumot végzett ifju

fizetéssel

tanulóul

fölvéteik.

Törlesztéses kölcsön

földbirtokokra és bérházakra,

kölcsön a valódi becsérték $\frac{1}{2}$ részéig 15—60 év közti időre.

Birtokos felmondhat bár mikor, intézet nem mondhat fel.

Csekély kamattal a főke is törlesztetik.

Semmi előleges költség.

Minden felvilágosítás díjtalan.

Beküldendő csakis telekkönyvi és kataszteri birtokiv.

WEISZ SIMON

bankbizományi üzlete

Miskolcz, Zsolczai-kapu 11. szám.

Korrekt, elegáns, hibátlan munka!

WAGNER ÉS SZELENYI

gözerőre működő, a kor igényeinek megfelelő, divatos betűnemekkel és sajtókkal felszerelt

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

MISKOLCZON

készülnek: bármily terjedelmű művek, naponként vagy hetenként megjelenő hírlapok, folyóiratok, pénzügyi kimutatások, zárszámadások, táblázatok fekete és színes vonalzással, lakadalmi és béli meghívók, körlevelek, falragaszok, árjegyzékek, cégnyomások levélpapír- és borítékra, czimkártyák, számlák, gyászjelentések, czimkék, névjegyek, tánczrendek és minden a nyomdászat keretébe vágó, itt fel nem sorolt, egyszerű avagy több színben nyomandó munkák.

Áraink *bárkivel szemben is reálisak*, a megrendelés minősége- és mennyiségéhez mérten aránylag igen jutányosak, miről t. megrendelőink már eddig is személyesen meggyőződést szerezhettek. Elvünk: a papíron elmondottakat tényekkel is bebizonyítani, miért is ajánlatunknál a hangzatos: „minden versenyt legyőző“ kifejezések használatát fölöslegesnek tartjuk, s kérjük t. megrendelőinket, hogy állításunk igaz voltáról személyesen meggyőződni sziveskedjenek.

Jutányos árainkról tessék személyesen meggyőződni.

Gyors és pontos kiszolgálat!